

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**про результати відвідування
медичної частини № 49 філії Державної установи «Центр охорони
здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» в
Черкаській та Кіровоградській областях.**

18.11.2024

м. Київ, 2024

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 18.11.2024 групою національного превентивного механізму (далі – НПМ) здійснено відвідування медичної частини № 49 філії Державної установи «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» в Черкаській та Кіровоградській областях. (далі – філія ДУ ЦОЗ ДКВС, медична частина).

Відвідування здійснювали наступні члени групи НПМ:

Морозов Руслан Олегович, начальник відділу реалізації національного превентивного механізму у сфері охорони здоров'я Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Бардаш Олена Анатоліївна, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму у сфері охорони здоров'я Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Петросов Владислав Георгійович, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму у сфері охорони здоров'я Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Осередчук Ольга Михайлівна, представник громадської організації.

Загальна інформація.

Медична частина знаходиться за адресою : Кіровоградська обл., Петрівський р-н, с. Новий Стародуб, на території Державної установи «Петрівська виправна колонія № 49» (далі – установа).

Завідувач медичної частини: Валага Роман Зіновійович.

Штатна чисельність персоналу медичної частини складається з наступних посад: завідувач медичної частини – 1 шт. одн., лікар-терапевт – 0,5 шт. одн., лікар-стоматолог – 0,5 шт. одн., лікар-фтизіатр – 0,5 шт. одн., лікар-рентгенолог – 0,25 шт. одн., лікар-інфекціоніст – 0,25 шт. одн., старший фельдшер – 1 шт. одн., фельдшер – 5,5 шт. одн., сестра медична – 0,5 шт. одн., рентгенолаборант – 0,25 шт. одн., асистент фармацевта – 1 шт. одн., лаборант – 0,5 шт. одн., молодша медична сестра – 0,5 шт. одн.

Вакантними залишаються посади лікаря-терапевта – 0,5 шт. одн., лікаря-фтизіатра – 0,5 шт. одн., лікаря-інфекціоніста – 0,25 шт. одн., фельдшера – 2,0 шт. одн.

Під час відвідування група НПМ безперешкодно оглянула приміщення медичної частини, ознайомилась з умовами організації надання медичної

допомоги засудженим особам, провела конфіденційні бесіди з особами, які утримуються в установі та потребують медичної допомоги.

Медична частина має ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики, затверджену наказом Міністерства охорони здоров'я України (далі – МОЗ) від 21.12.2019 № 2639 за спеціальностями: терапія, стоматологія, рентгенологія, інфекційні хвороби; за спеціальностями молодших спеціалістів з медичною освітою: лікувальна справа, лікувальна справа (невідкладні стани), сестринська справа, лабораторна справа (клініка).

Договір про надання послуг з управління відходами від 02.09.2024 № 090824-ЕЦ укладений з товариством з обмеженою відповідальністю «Український центр поводження з відходами».

На день відвідування на обліку у медичній частині перебуває 213 осіб. Стаціонар медичної частини розрахований на 7 ліжок. З початку року в медичній частині проведено флюорографічне обстеження 425 особам, з них виявлено підозру на туберкульоз у 8 осіб, які направлені до спеціалізованого лікувального закладу.

За результатами проведених досліджень за допомогою швидких тестів на наявність вірусу імунодефіциту людини (далі – ВІЛ) виявлений 1 позитивний результат із 642 обстежених осіб. На день відвідування у медичній частині перебуває 61 пацієнт із встановленим діагнозом ВІЛ-інфекції.

У медичній частині проведено гематологічні та біохімічні аналізи крові 212 особам (гематологічних досліджень – 140, біохімічних досліджень – 72). Крім того, проведені дослідження на визначення кількості CD4-клітин 54 особам та вірусне навантаження 51 особі.

У медичній частині наявні препарати для проведення антиретровірусної терапії (далі – АРТ) в достатній кількості.

Відповідно до трудового договору в установі працює соціальний працівник з числа осіб, які відбувають покарання, веде облік ВІЛ позитивних пацієнтів, надає їм регулярно консультації і видає препарати АРТ.

Медична частина співпрацює з благодійними організаціями «ВІЛЬНА ЗОНА» та «100 % життя», наразі в установі впроваджується програма підтримки «Рівний-Рівному».

У медичній частині на обліку перебувало 28 осіб з інвалідністю, в тому числі з II групою – 8 осіб, з III групою – 20 осіб.

З початку 2024 року в установі померло 5 засуджених.

Під час конфіденційного спілкування скарг від пацієнтів на неналежне, жорстоке, нелюдське або таке, що принижує гідність, види поводження і покарання не надходило.

Водночас у ході відвідування групою НПМ виявлені недоліки в роботі медичної частини, які призводять до порушень прав ув'язнених і засуджених осіб.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ.

1. Під час відвідування групою НПМ виявлено, що медичний персонал установи відсутній на своїх робочих місцях, за винятком рентгенолаборанта.

Відсутність на робочому місці медичних працівників пояснюється працівниками установи, тим що черговий фельдшер саме в цей день супроводжував засудженого до закладу охорони здоров'я для отримання консультації вузькопрофільного фахівця, а інший відпочивав після нічного чергування (завідувач медичної частини). За час перебування групи НПМ в установі медичний персонал так і не повернувся до медичної частини. Зазначене може призвести до неможливості надання належної медичної допомоги, особливо в екстрених випадках, що є прямим порушенням законодавства про охорону здоров'я та створює загрозу для життя та здоров'я пацієнтів.

2. У порушення вимогам наказу МОЗ від 19.03.2018 № 504 «Про затвердження Порядку надання первинної медичної допомоги» та пункту 5 розділу IV Положення про медичну частину № 49 філії Державної установи «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» від 17.05.2021 № 50-ОД в медичній частині відсутня інформація про графік роботи лікарів.

3. Групою НПМ проведені конфіденційні бесіди з засудженими особами та встановлено, що пацієнти, які перебувають в медичній частині на стаціонарному лікуванні не отримують належної медичної допомоги. Деякі пацієнти скаржилися на погане самопочуття, головний біль та неможливість отримати необхідну медичну допомогу через відсутність медичного персоналу або не реагування на скарги. В установі не здійснюється цілодобовий медичний нагляд за утримуваними особами, через неукомплектованість медичних працівників

4. Засуджений Р. під час розмови повідомив про наявність перелому шийки правої стегнової кістки. З 16 листопада 2024 року він перебуває в стаціонарі, проте необхідне медичне обстеження не було проведено в повному обсязі. З огляду на отриману травму, пацієнт потребує додаткового обстеження лікарем-травматологом та можливого хірургічного втручання (фото 1).

Пацієнт З., зі складним переломом правої нижньої кінцівки, вже понад півроку перебуває на ліжку в гіпсовому «чобітку», потребує додаткової консультації лікаря-травматолога та призначення індивідуального плану реабілітації. Через свій стан здоров'я пацієнт не може забезпечити належний догляд за собою та потребує сторонньої допомоги у виконанні щоденних гігієнічних процедур, для допомоги залучається інший засуджений, якій відбуває покарання в установі (фото 2).

5. Пацієнт К., з діагнозом «Епілепсія» після епілептичного нападу в камері отримав травми: перелом нижньої щелепи та ребра справа. Через травму щелепи пацієнт потребує прийом перетертої їжі, але не отримує харчування в належному вигляді, що призводить до постійного відчуття голоду.

6. В порушення вимог абзацу 2 пункту 2 глави 2 Розділу II Порядку організації надання медичної допомоги засудженим до позбавлення волі,

затвердженого спільним наказом Міністерства юстиції України та МОЗ від 15.08.2014 № 1348/5/572 (далі – Порядок), новоприбулим до установи особам не проводиться повний первинний медичний огляд. Відсутність таких оглядів виникає через неукomплектованість медичної частини медичним персоналом.

7. Під час вивчення медичної документації (медичних карток амбулаторних хворих форма № 025/о (далі – медична картка)) встановлено, що медичні картки не містять інформацію про проведення періодичного медичного огляду:

тілесні ушкодження осіб, які перебувають в установі не фіксуються належним чином, відсутні фото фіксації з тілесними ушкодженнями, довідка з фото не надається на руки постраждалим особам, що порушує вимоги глави 2 абзацу 1 Розділу II наказу МОЗ 02.02.2024 № 186. Відсутність належного документування фактів тілесного ушкодження може перешкоджати ефективному розслідуванню таких випадків.

8. В установі перебуває 20 засуджених, які схильні до самогубства, 38 засуджених схильних до членушкоджень. Відсутність штатного клінічного психолога в установі ускладнює надання своєчасної та ефективної допомоги таким особам, що може призвести до серйозних наслідків для їхнього здоров'я.

Відповідно до пункту 85 доповіді Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню для уряду України СРТ/Inf (2024) 05)) (далі – ЄКПТ) Доповідь з 16 по 27 жовтня 2023 року зазначає про посилення надання психологічної допомоги в установах, а також розвивати підготовку та роль пенітенціарних психологів, особливо в частині терапевтичної клінічної роботи із засудженими. Необхідно докласти зусиль для набору клінічно підготовлених психологів, які повинні бути частиною медичної команди.

9. На день відвідування в медичній частині відсутні експрес-тести на виявлення антитіл до вірусного гепатиту С, що порушує Стандарти медичної допомоги при вірусних гепатитах С у дорослих, затверджених наказом МОЗ від 15.01.2021 № 51.

10. Сумка-укладка чергового фельдшера для надання невідкладної медичної допомоги порожня, що створює загрозу здоров'ю засуджених осіб у разі виникнення невідкладних станів здоров'я.

Відповідно до практики Європейського суду з прав людини відсутність належної медичної допомоги може становити неналежне поводження, що суперечить статті 3 Конвенції про захист прав і основоположних свобод.

11. У порушення Табелю оснащення обладнанням одного робочого місця лікаря-стоматолога, затвердженого наказом МОЗ 11.04.2005 № 158, у медичній частині відсутній дентальний рентгенологічний апарат, що унеможливорює проведення поглибленого стоматологічного обстеження засуджених та не забезпечує своєчасне надання належної стоматологічної допомоги. Одночасно, до групи НПМ надходили повідомлення, що деякі стоматологічні послуги в установі надаються платно, що порушує вимоги підпункту 1 пункту 1 Розділу IV Порядку.

12. У порушення наказу МОЗ від 16.12.2003 № 584 «Про затвердження Правил зберігання та проведення контролю якості лікарських засобів у лікувально-профілактичних закладах» (далі – Правила) в маніпуляційній кімнаті медичної частини не забезпечено належне зберігання лікарських засобів. Не впорядковано зберігаються медичні препарати, виявлені таблетовані форми лікарських засобів з відрізними назвами та терміном придатності. Зазначене свідчить про неможливість застосування лікарських засобів у необхідних випадках надання медичної допомоги (фото 3).

13. Відповідно до підпункту 5 пункту 3 розділу V Правил особа, на яку покладено обов'язки відповідальної особи, повинна перевіряти наявність лікарських засобів в лікувально-профілактичних закладах та вилучати лікарські засоби, обіг яких заборонено в Україні, фальсифіковані лікарські засоби, лікарські засоби незареєстровані в Україні (крім випадків, визначених Законом України «Про лікарські засоби») та строк придатності яких закінчився. При вибіркового огляді лікарських засобів, які зберігаються в сейфі кабінету прийому лікарів виявлені препарати, термін придатності яких закінчився (фото 4). Зазначене порушує вимоги статті 23 Закону України «Про лікарські засоби» від 04.04.1996 № 123/96-ВР.

Неякісні лікарські засоби, включаючи ті, термін придатності яких закінчився, підлягають утилізації та знищенню згідно вимог Правил утилізації та знищення лікарських засобів, які затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я 24.04.2015 № 242 (далі – Правила № 242). Правила № 242 визначають загальні вимоги поводження з лікарськими засобами, що не підлягають подальшому використанню з метою недопущення попередження негативного впливу на здоров'я людини та навколишнє природне середовище.

14. У порушення «Державних санітарно-протиепідемічних правил і норм щодо поводження з медичними відходами», затверджених наказом МОЗ 08.06.2015 № 325, в медичній частині не забезпечено належне зберігання, сортування та утилізацію медичних відходів. Працівник медичної частини повідомив, що медичні відходи спалюються на території установи, що порушує передбачені законодавством вимоги. Водночас відповідно до умов договору на послуги з управління відходами, всі відходи з медичної частини № 49 філії ДУ ЦОЗ ДКВС збираються та накопичуються за адресою: м. Кропивницький, вул. Яновського, 50.

15. У медичній частині не організовано проведення замісної підтримувальної терапії (далі – ЗПТ) осіб з психічними та поведінковими розладами внаслідок вживання психотропних речовин, що порушує їх право на вибір методів лікування.

Відповідно до пункту 86 доповіді «Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню» (далі – ЄКПТ) 2024 комітет вважає, що потрапляння до пенітенціарної установи є можливістю вирішити проблему, пов'язану з вживанням наркотичних засобів, і тому важливо, щоб відповідна допомога була

запропонована всім зацікавленим особам; отже, в усіх установах має бути доступне відповідне медичне обслуговування. Таким чином, особи, які перебувають в установі, позбавлені можливості отримувати ЗПТ, що порушує їх право на вибір методів лікування.

16. Групою НПМ встановлено, що засуджені оглядаються медичним працівником та отримують ліки в кабінеті прийому лікарів в зоні відеоспостереження, що порушує право ув'язненого на приватність під час проведення медичного огляду (фото 5, 6).

17. Санітарно-протиепідемічні заходи в приміщеннях медичної частини проводяться неналежним чином, а саме, кабінети медичної частини брудні та потребують прибирання. У кімнаті для приймання їжі ємності для зберігання води покриті жовтим нальотом та потребують заміни (фото 7).

18. У порушення Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України 30.12.2014 № 1417, протипожежна система не облаштована належним чином, у приміщеннях медичної частини не у всіх кабінетах наявна протипожежна сигналізація, що підвищує ризики пожежної небезпеки та загрожує життю ув'язнених у разі виникнення пожежі. Під час відвідування в приміщенні для приготування їжі група НПМ виявила, що електрична плита працює без нагляду людини (фото 8, 9).

19. У порушення вимог Державних будівельних норм України В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд» медична частина не пристосована для перебування маломобільних осіб, відсутні пандуси, наявні сходи, відсутні контрастні маркування сходинок, у приміщеннях медичної частини наявні пороги, які ускладнюють вільне пересування маломобільних пацієнтів по медичній частині (фото 10).

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ.

Міністерству юстиції України:

вжити заходів, спрямованих на усунення виявлених у ході реалізації функцій національного превентивного механізму наведених порушень прав людини та недопущення катувань, інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання у діяльності медичної частини № 49 філії Державної установи «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» в Черкаській та Кіровоградській областях.

забезпечити контроль за дотриманням прав людини і громадянина, реалізацію законних прав засуджених та ув'язнених осіб у діяльності медичної частини № 49 філії Державної установи «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» в Черкаській та Кіровоградській областях.

Державній установі «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» забезпечити:

- укомплектування штатної чисельності медичної частини;
- функціонування кабінету замісної підтримувальної терапії для лікування осіб з поведінковими розладами внаслідок вживання психотропних речовин;
- проведення профілактичних оглядів осіб, які перебувають в установі з урахуванням забезпечення конфіденційності;
- додержання права засуджених осіб на таємницю про стан здоров'я під час проведення медичних оглядів;
- дотримання правил зберігання та проведення контролю якості лікарських засобів;
- облаштування доступності медичної частини для вільного пересування маломобільних груп населення;
- дотримання правил пожежної безпеки на території медичної частини;
- належну утилізацію медичних відходів;
- приведення камер-палат у відповідність до вимог чинного законодавства;
- медичну частину дентальним рентгенологічним апаратом;
- наявність та застосування експрес-тестів на виявлення вірусного гепатиту С;
- облаштування приміщень медичної частини відповідно до потреб маломобільних осіб.

Додаток: фото до звіту.

Керівник групи

начальник відділу реалізації
національного превентивного
механізму у сфері охорони
здоров'я Департаменту з
питань реалізації національного
превентивного механізму
Секретаріату Уповноваженого
Верховної Ради України з прав
людини

Руслан МОРОЗОВ

ФОТО ДО ЗВІТУ

Фото 1

Φοτο 2

Φοτο 3

Фото 4

Φοτο 5

Фото 6

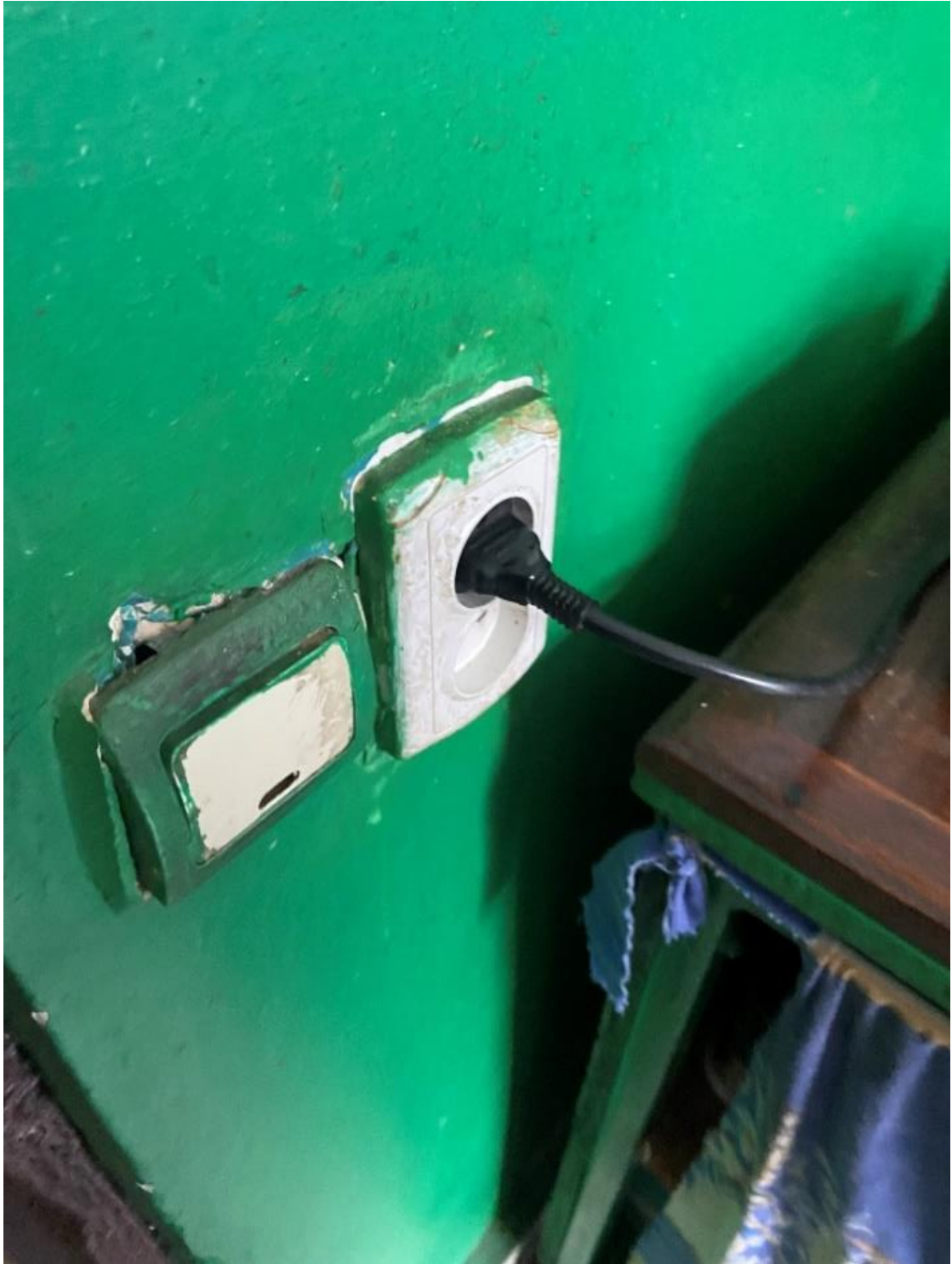
Φοτο 7

Фото 8

Фото 9

Φοτο 10

